

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Latvijas lauksaimniecības zeme – lauksaimniekiem! 3
- Autoceļu lietošanas nodeva 4
- Jaunais maksājums par zaļināšanu tiks ieviests 2015. gadā 5
- Fermu diena zemnieku saimniecībā „Krikši” 6
- Kā kontrolēt baktērijas pienā 8
- Ražas prognozēšanas rezultāti jūlijā 9
- Augšņu agroķīmiskā izpēte – lielākām ražām 10
- Jaunā KLP var ietekmēt graudaudzēšanu 12
- Vērtē graudu tirgus situāciju 12
- Atbalsts mežsaimniecībai – vāji izmantots 13
- Diskutē par vietējo produktu veicināšanu 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2014. gada septembrī 14
- Vajadzīga liela uzdrīkstēšanās 14

AKTUALITĀTES

IEVĒROJIET BIODROŠĪBAS NOTEIKUMUS VISĀS LOPKOPIBAS SAIMNIECĪBĀS!

Saistībā ar Āfrikas cūku mēra atklāšanas gadījumiem dažādos Latvijas pierobežas novados un pagastos Pārtikas un veterinārais dienests ir noteicis karantīnu un ar to saistošos noteikumus, kuri ir obligāti jāievēro jebkuram Latvijas iedzīvotājam vai tūristam izsludinātās karantīnas teritorijā.

Āfrikas cūku mēris (ĀCM) (*Pestis africana suum*) Montgomeria slimība – ļoti

kontagioza akūta cūku infekcijas slimība, ko raksturo septicēmija un ļoti augsta letalitāte.

Ierosinātājs un tā izturība

Slimo tikai mājas, meža un citu sugu savvaļā mītošas cūkas. ĀCM izplatās cūku populācijā tieša vai netieša kontakta ceļā. Vīruss ir ļoti izturīgs: ārējā vidē tas saglabājas vismaz 11 dienas fēcēs (mēslos) apkārtējās vides temperatūrā un vismaz 1 mēnesi kontaminētā (aptraipītā) cūku aiz-

galdā, kā arī pusotru gadu saglabājas asinīs pie +4°C temperatūras, bet liofilizētās asinīs – pat astoņus gadus. ĀCM vīruss salīdzinoši ilgi saglabājas cūku izcelsmes pārtikas produktos: 150 dienas cūku liemeņos +4°C temperatūrā, 140 dienas sālītā cūkgaļā, daudzus gadus saldētos cūku liemeņos. ĀCM vīruss iet bojā tiešos saules staros 2–4 stundu laikā, karsējot 70°C temperatūrā – 30 minūtēs.

▶ 1. lpp.

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Foto: Dainis Arbidāns

◀ 2.lpp. Pārnesšanas mehānisms

ĀCM vīruss var izplatīties no vienas cūkas uz otru tieša kontakta ceļā, kā arī netieši – ar kontaminētas (ar ĀCM vīrusu aptraipītas) barības, transporta līdzekļu, cūku kopšanas iekārtu un inventāra starpniecību, kā arī ar slimības bioloģisko vektoru – *Ornithodoros* ģints ērcu starpniecību. Naturālajās saimniecībās kā būtisks slimības pārnesšanas mehānisms ir termiski neapstrādātu virtuves atkritumu, kas satur ar ĀCM inficētu cūkgaļu, izēdināšana cūkām. ĀCM nepadodas medikamentozai ārstēšanai, un nav izstrādāta efektīva vakcīna cūku ganāmpulku profilaksei.

Klīniskās pazīmes un slimības gaita

Atkarībā no ĀCM vīrusa virulences izšķir: perakūtu, akūtu, subakūtu un hronisku gaitu. Perakūtai gaitai raksturīgi pēkšņi nāves gadījumi. Tas ir pirmais signāls, ka ganāmpulks ir inficēts. Akūta ĀCM gaita norit dzīvniekiem ar paaugstinātu temperatūru, tie neēd, ir letarģiski. Cūkām novēro

asins izlijumus ādā un iekšējos orgānos, kas redzami kā cianotiski (zilgani) plankumi uz aste, pavēderes un kāju distālajiem galiem. Cūkām var novērot sakumpušu gaitu, kas liecina par sāpēm vēderā, aizcietējumiem vai profūzām caurejām. Dzīvniekiem konstatē iztecējumus no deguna un acīm, kas sākumā ir serozi, vēlāk asiņaini (hemorāģiski) un strutaini (purulenti). Grūsnajām sivēnmātēm grūsnība parasti beidzas ar abortu. Laboratoriski izmeklējot abortējušās cūkas, var pierādīt ĀCM ierosinātāja klātbūtni visā ganāmpulkā. Slimības subakūta gaita norit līdzīgi kā akūtā ĀCM forma, tikai dzīvnieki saslimst retāk un vieglākā formā. Hroniskā ĀCM gaita var noritēt bez jebkādiem slimībai tipiskiem simptomiem, slimību var atklāt, izmeklējot laboratoriski abortējušās sivēnmātes, meklējot iemeslus samazinātai dzīvnieku apetītei un svara samazinājumam. Saslimstība ar ĀCM skar 100% no uzņēmīgā ganāmpulka, bet mirstība pēc saslimšanas ir atkarīga no vīrusa virulences un svārstās no dažiem procentiem līdz pat 100%.

Bioloģiskās drošības pasākumi

Lai pasargātu dzīvniekus un to ganāmpulkā neievestu bīstamo infekcijas slimību, novietnes īpašniekam un apkalpojošajam personālam ir jāievēro un jāizpilda vairāki būtiski noteikumi, kuru nozīmīgumu var paskaidrot novietni apkalpojošais veterinārārsts. Šie noteikumi katram sevi un savu darbu cienošam zemniekam, lopkopim ir jāuzskata par ikdienas pasākumu normu, un ir pienākums tos godprātīgi izpildīt:

- nepiederošām personām ieeja cūku novietnē ir aizliegta,
- pie visām ieejām ir jābūt uzstādītiem dezopaklājiem,
- novietnē ir jāievēro vispārīgās higiēnas pasākumi, regulāri veicot tīrīšanas un dezinfekcijas, dezinfekcijas un deratizācijas pasākumus tajās,
- novērst un nepieļaut mājas cūku kontaktu ar mīļdzīvniekiem (suņiem, kaķiem), savvaļas putniem un savvaļas dzīvniekiem, galvenokārt mežacūkām,
- neizbarot cūkām medījumu apstrādes pārpalikumus un neizkarsētus (vīruss iet bojā, karsējot 70°C temperatūrā 30 minūtes) virtuves atkritumus,
- par jebkuriem cūku saslimšanas gadījumiem, grūсно dzīvnieku abortiem, pēkšņu nobeigšanos nekavējoties vajag sazināties ar veterinārārstu, kurš apkalpo novietni.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs aicina ikvienu personu, kura saistīta ar lauksaimniecības dzīvnieku novietņu apmeklējumu:

- bez iemesla neapmeklēt dzīvnieku novietnes,
- pirms iebraukšanas un izbraukšanas dzīvnieku novietnē dezinficēt autotransportu,
- apmeklējot dzīvnieku novietni, obligāti jālieto individuālais specapgērba komplekts: vienreiz lietojama cepurīte, sejas maska, halāts vai kombinézons un bahilas,
- izlietoto specapgērbus nodod dzīvnieku īpašniekam iznīcināšanai,
- autotransports jāaprīko ar rokas dezinfekcijas pārvietojamo iekārtu, plastmasas vannu, kurā dezinficēt apavus pirms un pēc dzīvnieku novietnes apmeklējuma,
- autotransportā uz karantīnas laiku jātura PVD atzīti dezinfekcijas līdzekļi, kas ir iedarbīgi uz ĀCM vīrusu un tie jālieto saimniecību apmeklējuma laikā apavu un transporta līdzekļa dezinfekcijai,

▶ 3. lpp.

◀ 2.lpp.

• lieki nemaldināt iedzīvotājus par rīcību un pasākumiem ĀCM skartajā teritorijā,

• ĀCM karantīnas laikā visām lopkopības nozarē iesaistītajām personām stingri jāievēro PVD norādījumi un prasības.

Īpaši aicinām biodrošības pasākumus ievērot dzīvnieku īpašniekiem, dzīvnieku novietnēs strādājošajiem, veterinārārstiem, mākslīgās apsēklošanas tehniķiem, lopkopības pārraugiem, lopkopības konsultantiem, lopbarības un barības piedevu tigoļtājiem, piena un dzīvnieku savācējiem/uzpircējiem, transporta līdzekļu vadītājiem, kuri nodrošina preču piegādi lopkopības saimniecībām.

Vairāk informācijas var iegūt:

• Pārtikas un veterinārā dienestā: <http://www.pvd.gov.lv/>

• Pārtikas un veterinārā dienesta teritoriālajās struktūrvienībās: http://www.pvd.gov.lv/lat/augi_izvzne/kontakti/pvd_teritorils_strukturvienbas

• Āfrikas cūku mēra karstais informatīvais tālrunis: 20260400

• http://www.pvd.gov.lv/lat/kreis_izvzne/veterinr_uzraudzba/dzivnieku_infekcijas_slimibu_u/acm_aktualitates

• http://www.pvd.gov.lv/lat/kreis_izvzne/veterinr_uzraudzba/dzivnieku_infekcijas_slimibu_u/slimibu_apraksi/afrikas_cuku_meris

• www.likumi.lv

• MK noteikumi Nr. 83 „Āfrikas cūku mēra likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība”, kas pieņemti 2004. gada 17. februārī <http://likumi.lv/doc.php?id=84573>

• MK noteikumi Nr. 621 „Noteikumi par biodrošības pasākumu kopumu dzīvnieku turēšanas vietām”, kas pieņemti 2013. gada 20. augustā <http://likumi.lv/doc.php?id=259877>

• MK noteikumi Nr. 127 „Epizootiju uzliesmojuma likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība”, kas pieņemti 2002. gada 19. martā, <http://likumi.lv/doc.php?id=60594>

Saeima ārkārtas sēdē 24. jūlijā apstiprināja valdības lēmumu, kas paredz grozījumus rīkojumā par ārkārtējās situācijas izsludināšanu ĀCM skartajā teritorijā, to paplašinot. Līdz 2014. gada 1. oktobrim ārkārtējā situācija papildus tiek izsludināta visā Rēzeknes un Ludzas novada teritorijā, kā arī Alojas, Mazsalacas, Rūjienas, Naukšēnu, Valkas, Burtnieku, Kocēnu, Beverīnas, Strenču, Priekuļu, Raunas, Smiltenes, Apes, Alūksnes, Viļakas, Balvu, Rugāju, Baltinavas un Kārsavas novados, kā arī Preiļu novada Pelēču, Preiļu un Aizkalnes pagastos un Riebiņu novada Riebiņu, Rušonas un Silajāņu pagastos. Līdz šim jau bija izsludināta ārkārtējā situācijā Aglonas, Krāslavas, Dagdas, Zilupes, Ciblas novados, Daugavpils novada Ambelu, Biķernieku, Demenes, Dubnas, Laucesas, Maļinovas, Naujenes, Salienas, Skrudalienas, Tabores, Vecsalienas un Višķu pagastos. ■

Dainis Arbidāns, LLKC Lopkopības nodaļas konsultants–eksperts veterinārmedicinā

LATVIJAS LAUKSAIMNIECĪBAS ZEME – LAUKSAIMNIEKIEM!

Lai veicinātu Latvijas iedzīvotāju ieinteresētību ilgtspējīgā un efektīvā lauksaimnieciskajā ražošanā, Saeima šī gada 3. jūlijā pieņēma grozījumus likumā „Par zemes privatizāciju lauku apvidos”, kas ievieš būtiskas izmaiņas lauksaimniecības zemes tirdzniecībā.

Lauksaimniecības zeme ir viena no Latvijas bagātībām, tāpēc nedrīkst ar to izrīkoties bezatbildīgi un izsaimniekot. Tā ir jāizmanto efektīvi, ilgtspējīgi un jāiegūst no tās maksimālais labums.

Izmaiņas paredz, ka priekšroka zemes iegādei laukos būs tiem cilvēkiem, kas nodarbojas ar lauksaimniecības produkcijas ražošanu. Tādējādi tiks novērsta masveida zemes izpirkšana spekulatīvu – pirkšanas/pārdošanas darījumu veikšanai un aizsargāti Latvijas lauksaimnieki, kas vēlas ražot un attīstīties.

Viena persona (gan fiziska, gan juridiska) varēs iegādāties līdz diviem tūkstošiem hektāru lauksaimniecības zemes. Tomēr pašvaldības, pamatojoties uz ilgtermiņa attīstības redzējumu un attīstības prioritātēm, varēs noteikt ierobežojumus, paredzot, ka persona

iegādāties varēs mazāk par diviem tūkstošiem hektāru.

Biedrības un nodibinājumi, kas darbojas vismaz trīs gadus un to darbības mērķis ir saistīts ar dabas aizsardzību, lauksaimniecības kultūraugu vai produktu ražošanu, vai medību saimniecību, drīkstēs iegādāties zemi platībā līdz pieciem hektāriem.

Fiziskai personai, kas vēlēties iegādāties zemi:

• jābūt reģistrētai kā saimnieciskās darbības veicējai;

• jābūt tiesīgai saņemt tiešmaksājumu;

• pēdējo trīs gadu laikā jāgūst ienākumi no lauksaimnieciskās ražošanas;

• nepieciešama pieredze lauksaimniecībā vai jāiegūst lauksaimnieciskā vai tai pielīdzinātā izglītība.

Juridiskai personai, kas vēlēties iegādāties zemi:

• jābūt reģistrētai Latvijā kā nodokļu maksātājam;

• jānodarbina cilvēki, kuri ieguvuši profesionālo izglītību nepieciešamajā jomā;

• jābūt tiesīgai saņemt tiešmaksājumu;

• pēdējo trīs gadu laikā jāgūst ienākumi no lauksaimnieciskās ražošanas vis-

maz vienas trešdaļas apmērā no kopējiem saimnieciskās darbības ieņēmumiem.

Zemes īpašniekam apsaimniekošana jāsāk gada laikā pēc zemes iegādes un rakstiski jāapliecina tās izmantošana ražošanā, ja zeme iepriekšējā vai konkrētajā gadā ir pieteikta tiešmaksājumiem. Ja trīs gadu laikā zemes īpašnieks nenodrošina tās izmantošanu, tiks paredzētas soda sankcijas.

Lauksaimniecības zemes resursu aizsardzību, pieejamību, racionālu, efektīvu un ilgtspējīgu izmantošanu nacionālā līmenī veicinās Latvijas Zemes fonds, kas savu darbību sāks 2015. gada 1. jūlijā.

Kritērijus lauksaimniecības zemes darījumiem noteiks valdība. Savukārt darījumus uzraudzīs un izskatīs pašvaldības izveidota komisija. Zemes iegādes darījumu izskatīšanas laikā tiks izsludinātas pirkuma tiesības, un, ja būs pirkuma tiesīga persona, tā varēs pieteikties pašvaldībā.

Likuma būtiskākās izmaiņas stāties spēkā šī gada 1. novembrī.

Plašāka informācija LR Saeimas mājaslapā www.saeima.lv. ■

Sagavoja **Liene Kalniņa**, LLKC Lauku attīstības nodaļas projektu vadītāja, izmantojot LR Saeimas Preses dienesta informāciju

GRĀMATVEDĪBA

AUTOCEĻU LIETOŠANAS NODEVA

Latvijā no 2014. gada 1. jūlija ir ieviesta autoceļu lietošanas nodeva. Nodevas iekasēšanas kārtību un citus jautājumus reglamentē Autoceļu lietošanas nodevas likums, kā arī MK 26.05.2014. noteikumi Nr. 272 „Autoceļu lietošanas nodevas maksāšanas, iekasēšanas un administrēšanas kārtība”. Īsumā apskatīsim, kuros gadījumos šī nodeva ir jāmaksā, kā arī – cik lielā mērā šī nodeva skar lauksaimniekus.

Par kādiem transportlīdzekļiem nodeva ir jāmaksā?

Nodeva maksājama par kravas transportlīdzekļiem, kuru pilna masa ir lielāka par 3500 kilogramiem un kuri paredzēti vai tiek izmantoti kravu autopārvadājumiem, lietojot šādus valsts galvenos autoceļus:

Nr. p. k.	Valsts galvenā autoceļa maršruta indekss	Valsts galvenā autoceļa maršruta nosaukums	Valsts galvenā autoceļa posms, par kura lietošanu maksājama nodeva (km)	
			no	līdz
1.	A1	Rīga (Baltezers) – Igaunijas robeža (Ainaži)	0,0	84,6
			93,4	96,8
			100,3	101,9
2.	A2	Rīga – Sigulda – Igaunijas robeža (Veclaicene)	12,4	50,4
			53,6	195,6
3.	A3	Inčukalns – Valmiera – Igaunijas robeža (Valka)	0,0	89,1
			92,3	116,3
4.	A4	Rīgas apvedceļš (Baltezers – Saulkalne)	0,0	20,4
			0,0	2,4
5.	A5	Rīgas apvedceļš (Salaspils – Babīte)	2,9	40,9
			17,4	18,6
6.	A6	Rīga – Daugavpils – Krāslava – Baltkrievijas robeža	19,6	28,3
			30,3	34,0
7.	A7	Rīga – Bauska – Lietuvas robeža (Grenctāle)	39,1	45,8
			50,9	51,0
8.	A8	Rīga – Jelgava – Lietuvas robeža (Meitene)	56,5	144,0
			149,5	172,0
9.	A9	Rīga (Skulte) – Liepāja	176,2	268,7
			274,1	307,0
10.	A10	Rīga – Ventspils	7,9	65,5
			68,6	85,6
11.	A11	Liepāja – Lietuvas robeža (Rucava)	9,9	43,1
			48,6	76,1
12.	A12	Rīga – Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža (Terehova)	0,0	92,3
			95,7	100,7
13.	A13	Krievijas robeža (Grebneva) – Rēzekne – Daugavpils – Lietuvas robeža (Medumi)	101,9	129,5
			132,7	185,8
14.	A14	Daugavpils apvedceļš (Kalkūni – Tilti)	188,2	191,7
			13,4	18,8
15.	A15	Rēzeknes apvedceļš	23,8	37,0
			41,3	185,0

Ja šie autoceļi tiek tikai šķērsoti (t. sk. apļveida krustojumos), tad nodeva nav jāmaksā.

Kas ir nodevas maksātāji?

Nodevu maksā transportlīdzekļa īpašnieks, turētājs vai vadītājs.

Kā nodeva ir maksājama?

Nodevas maksājumu var veikt šādos veidos:

1) ar maksājumu karti elektronisko pakalpojumu sistēmā www.lv vignette.eu;

2) skaidrā naudā vai ar maksājumu karti maksājumu karšu pieņemšanas terminālī CSDD kasē;

3) skaidrā naudā vai ar maksājumu karti maksājumu karšu pieņemšanas terminālī nodevas iekasēšanas pakalpojuma sniedzēja tirdzniecības vietās.

Kāds ir nodevas apmērs?

Nodevai ir:

- dienas likme (dod tiesības lietot valsts galvenos autoceļus 24 stundas no nodevas maksātāja norādītā autoceļu lietošanas sākuma laika),

- nedēļas likme (dod tiesības lietot valsts galvenos autoceļus septiņas nepārtrauktas diennaktis, ieskaitot nodevas maksātāja norādīto autoceļu lietošanas sākuma datumu),

- mēneša likme (dod tiesības lietot valsts galvenos autoceļus 30 nepārtrauktas diennaktis, ieskaitot nodevas maksātāja norādīto autoceļu lietošanas sākuma datumu),

- gada likme (dod tiesības lietot valsts galvenos autoceļus vienu nepārtrauktu gadu no nodevas maksātāja norādītā autoceļu lietošanas sākuma datuma).

Atkarībā no motora izmešu līmeņa likmes apmēri ir šādi:

Transportlīdzekļiem un to sastāviem ar pilnu masu no 3500 kg līdz 12 000 kg:

Transportlīdzekļa motora izmešu līmenis	Nodevas likmes (eiro)			
	dienas likme	nedēļas likme	mēneša likme	gada likme
EURO 0, I, II, III	8	20	40	484
EURO IV un mazāk piesārņojošs				400

Transportlīdzekļiem un to sastāviem ar pilnu masu no 12 000 kg:

Transportlīdzekļa motora izmešu līmenis	Asu skaits	Nodevas likmes (eiro)			
		dienas likme	nedēļas likme	mēneša likme	gada likme
EURO 0 EURO I EURO II	ne vairāk kā 3 asis ne mazāk kā 4 asis	11 11	27 46	55 92	555 925
EURO III	ne vairāk kā 3 asis	9	24	48	484
	ne mazāk kā 4 asis	11	40	80	804
EURO IV un mazāk piesārņojošs	ne vairāk kā 3 asis	8	21	43	427
	ne mazāk kā 4 asis	11	36	71	711

Transportlīdzekļa motora izmešu līmeni apliecina transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistra dati.

Ja nav zināms transportlīdzekļa motora izmešu līmenis vai nav transportlīdzekļa izgatavotāja vai izgatavotāja pārstāvja izsniegta apliecinājuma transportlīdzekļa motora izmešu atbilstībai noteiktam līmenim, nodevu maksā atbilstoši „EURO 0” līmenim noteiktajām likmēm.

Vai ir noteikti kādi atbrīvojumi no nodevas?

Atbrīvojumi noteikti likuma 6. pantā un to skaitā ir minēts, ka nodevu nemaksā par transportlīdzekļiem:

- kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir atbrīvoti no prasības uzstādīt darba un atpūtas laika reģistrācijas kontrolierīces (tahogrāfus);

- ar kuriem fiziskā vai juridiskā persona, kas ir iekļauta Lauku atbalsta dienesta maksājumu saņēmēju datubāzē vai reģistrēta valsts aģentūrā „Lauksaimniecības datu centrs” kā dzīvnieku īpašnieks vai turētājs, veic pašpārvadājumus.

Autopārvadājumu likumā ir noteikts, ka pašpārvadājumi ir pārvadājumi, kuri bez maksas tiek veikti ar komersanta, zemnieku vai zvejnieku saimniecības, lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības, valsts vai pašvaldību institūcijas, biedrības vai nodibinājuma īpašumā esošiem vai iznomātiem transportlīdzekļiem, kurus vada pats pašpārvadājuma veicējs vai viņa darbinieks, lai pašpārvadājuma veicēja vajadzībām pārvadātu personas vai kravu, kura ir viņa īpašums vai kuru viņš nopircis, pārdevis, iznomājis, izīrējis, ieguvjis, izgatavojis, pārstrādājis vai remontējis. Pašpārvadājumi ir tikai pašpārvadājuma veicēja papilddarbība.

► 5. lpp.

4.lpp.

Kārtību, kādā veicami pašpārvadājumi, nosaka MK 20.04.2004. noteikumi Nr. 327 „Kārtība, kādā veicami pasažieru un kravas pašpārvadājumi”.

Kas kontrolēs nodevas samaksu?

Nodevas samaksas kontroli veic Valsts policija.

Ja nodeva samaksāta, izmantojot portālu www.lv vignette.eu, portāls nodevas maksātājam elektroniski sagatavo apliecinājumu par veikto nodevas maksājumu, kas ir derīgs bez pa-

raksta un kas satur šādu informāciju:

- 1) transportlīdzekļa valsts reģistrācijas numuru, par kuru veikts nodevas maksājums, reģistrācijas valsti, izmešu līmeni, kā arī transportlīdzekļa (vai to sastāva) pilno masu un asu skaitu;
- 2) nepārtraukto periodu, par kādu veikts nodevas maksājums;
- 3) samaksātās nodevas apmēru.

Ja nodevu maksā CSDD vai tirdzniecības vietās:

- nodevas iekasēšanas pakalpojuma sniedzēja vai CSDD pārstāvis noformē portālā www.lv vignette.eu nodevas maksājumu;

• nodevas iekasēšanas pakalpojuma sniedzēja vai CSDD pārstāvis pieņem nodevas maksājumu skaidrā naudā vai ar maksājumu karti atbilstoši normatīvajiem aktiem par nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtību;

• nodevas iekasēšanas pakalpojuma sniedzēja vai CSDD pārstāvis no portāla www.lv vignette.eu izdrukā un izsniedz nodevas maksātājam apliecinājumu par veikto nodevas maksājumu. **PI**

Linda Puriņa, LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja

LAUKSAIMNIECĪBA

JAUNAIS MAKSĀJUMS PAR ZAĻINĀŠANU TIKS IEVIESTS 2015. GADĀ

Latvijā nākamgad varēs turpināt pieteikt Vienotajam platības maksājumam (VPM), tomēr ir gaidāmas nozīmīgas izmaiņas, kas lauksaimniekiem obligāti jāņem vērā.

No 2015. gada tiks ieviests jauns maksājums par klimatam un videi labvēlīgu lauksaimniecības praksi jeb **zaļināšanu**, kas veidos daļu no VPM. Tikai tās saimniecības, kas ievēros zaļināšanas prasības, saņems VPM un zaļināšanas maksājumu. Ja tas netiks darīts, zaļināšanas maksājums tiks samazināts vai netiks izmaksāts vispār.

Zaļināšanas prasības tiek izpildītas, ja tiek veikta:

- kultūraugu dažādošana;
- ekoloģiski nozīmīgu platību (ENP) izveidošana un/vai uzturēšana;
- esošo ilggadīgo zālāju saglabāšana.

Izvēloties saimniecībai atbilstošu aramzemes platību no tabulā minētajiem variantiem, var noskaidrot, vai un cik lielā mērā saimniecībā 2015. gadā būs jāievēro zaļināšanas prasības.

Pastāv izņēmumi, kad kultūraugu dažādošanas prasība saimniecībām nebūs obligāta. Piemēram, ja saimniecības aramzemes platība tiek apstrādāta bioloģiski, visa aramzeme ir atstāta papuvē vai tajā ir iesēti zālāji un citos gadījumos, par kuriem plašāku informāciju no augusta sākuma varēs lasīt Lauku atbalsta dienesta mājaslapā www.lad.gov.lv.

Tāpat jaunās prasības paredz arī to, ja saimniecības aramzemes platība 2015. gadā ir vairāk nekā 15 ha, tad ENP ir jānodrošina vismaz 5% apmērā no visas aramzemes platības.

Zemāk redzamajā tabulā ir norādīti

Saimniecības aramzemes platība 2015. gadā būs:	Vai saimniecības aramzemē 2015. gadā būs jāievēro kultūraugu dažādošana?	Vai saimniecībā 2015. gadā būs jāizveido/ jāuztur ENP?	Vai jā saglabā esošie ilggadīgie zālāji?
Mazāk par 10 ha	Nē	Nē	Ja ilggadīgo zālāju platības atrodas vides jutīgajās teritorijās ar ES nozīmes biotopiem, tās nedrīkst uzart vai pārveidot
No 10 līdz 15 ha	Jā – vismaz 2 kultūraugi (galvenais ne vairāk kā 75% no aramzemes platības)	Nē	
No 15,01 līdz 30 ha	Jā – vismaz 2 kultūraugi (galvenais ne vairāk kā 75% no aramzemes platības)	Jā – 5% no aramzemes jābūt ENP	
Vairāk par 30 ha	Jā – vismaz 3 kultūraugi (galvenais ne vairāk kā 75% un divi galvenie kopā ne vairāk kā 95% no aramzemes platības)	Jā – 5% no aramzemes jābūt ENP	

ENP veidi 2015. gadā	Koeficients*	Piezīmes
Papuve (par 1m ²)	1	Papuvē ražošana nenotiek
Koki grupās, koku krūmu puduri (par 1m ²)	1,5	Platībā ne vairāk kā 0,3 ha; grupā augošu koku lapotnēm jāpārsedzas
Laukmalas (par 1m)	9	Platumā no 2 līdz 20 m
Dīķis (par 1m ²)	1,5	Ne lielāks par 0,1 ha. Tilpnes no betona vai plastmasas neuzskata par ENP
Aizsargājami ainavas elementi (par 1m ²)	1	Alejas, dižkoki, dižakmeņi
Buferjoslas (par 1m)	9	Tikai gar ūdensteču malām; minimālais platums 2 m
Platības ar slāpekli piesaistošajām kultūrām (par 1 m ²)	0,7	Kultūru sarakstu no augusta sākuma atradīsiet LAD mājaslapā
Starpkultūras (par 1 m ²)	0,3	Vasarāji ar zālāju pasēju

* Koeficients jāsaņem ar attiecīgā ENP veida daudzumu, lai iegūtu platību kvadrātmetros. Tādējādi tiks iegūta platība, kas tiks ņemta vērā nepieciešamās ENP noteikšanai saimniecībā.

ENP veidi, kurus ieviešot vai uzturot saimniecībai atbilstošā apmērā (5% platībā no aramzemes), tiks nodrošināta ENP prasības izpilde, kā arī koeficients, kas noteikts katram no ENP veidiem.

Izņēmumi, kad saimniecībām ENP nebūs jāievieš vai jāuztur obligāti, piemēram, ja saimniecība savu aramzemi apstrādā bioloģiski, ja vairāk nekā 75% no aramzemes ir papuve, pākšaugi vai aramzemē sētais zālājs, vai visu šo elementu kombinācija, bet atlikusī aramzeme nav lielāka par 30 ha un citos gadījumos, par kuriem plašāku informāciju var lasīt Lauku atbalsta dienesta mājaslapā.

Lauksaimniekiem jāņem vērā arī prasība, ka nedrīkst uzart vai pārveidot ilggadīgos zālājus vides jutīgajās teritorijās, kas atzīti par Eiropas Savienības nozīmes biotopiem.

Ja ilggadīgo zālāju platības valsts līmenī samazināsies par vairāk nekā 5%, salīdzinot ar 2012. gadu, tad lauksaimniekam būs pienākums pārveidotos ilggadīgos zālājus pārvērst atkal par ilggadīgiem zālājiem.

Plašāku un detalizētāku informāciju par zaļināšanas nosacījumiem no augusta sākuma varēs lasīt Lauku atbalsta dienesta mājaslapā: www.lad.gov.lv. **PI**

Lauku atbalsta dienests

LOPKOPĪBA

Foto: Dainis Arbidāns

FERMU DIENA ZEMNIEKU SAIMNIECĪBĀ „KRIKŠI”

Jau rakstījām „Lauku Lapā”, ka šogad LLKC Lopkopības kompetenču centrs un Lopkopības nodaļa ierīkojusi demonstrējumus 14 saimniecībās par lopkopībā aktuālākajām tēmām, kuru galvenais uzdevums ir rast risinājumus produkcijas pašizmaksas samazināšanai. Lai plašāku sabiedrību iepazīstinātu ar pētījumu rezultātiem un atšķirīgu saimniecību darba metodēm, katrā no demonstrējumu saimniecībām tiek rīkota fermu diena.

Līdz šim visas rīkotās fermu dienas izpelnījušās plašu interešu atsaucību. Pasākumos piedalās zemnieki, LLKC speciālisti, firmu pārstāvji, LLU zinātniskie konsultanti, veterinārārsti un studenti.

Lai cilvēki, kuriem līdz šim nav bijusi pieredze fermu dienu apmeklēšanā, gūtu priekšstatu par to, kā tas notiek un kādas zināšanas tajās iespējams iegūt, stāstām par vienu no šiem pasākumiem, kas 16. jūlijā notika zemnieku saimniecībā „Krikši” Kandavas novadā demonstrējuma „Parazitofaunas izplatības intensitāte gaļas liellopu ganāmpulkā un tās ietekme uz gaļas lopu produktivitāti” programmā.

Fermu dienas laikā bija iespēja apskatīt saimniecībā audzētos gaļas liellopus. Katrs pasākuma dalībnieks varēja vērtēt redzēto un iztaujāt gan saimnieku, gan LLU mācītspēkus un LLKC konsultantus par praktiskām saimniekošanas metodēm, parazitāru nodarīto kaitējumu un parazitāru ierobežošanu.

LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja Anita Siliņa pastāstīja

Zemnieku saimniecība „Krikši”

- dibināta 2004. gadā;
- kopā apsaimnieko 261,77 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kas atrodas Abavas senleja;
- nomāto zemes platību 203,88 ha izmanto lopbarības audzēšanai, lielākoties ir sētie zālāji un nelielā platībā aug graudaugi;
- saimnieko ar bioloģiskās saimniekošanas metodēm;
- nodarbojas ar tīršķirnes gaļas liellopu audzēšanu, saimniecībā ir 43 tīršķirnes Šarolē zīdītājgovis;
- 2008. gadā saimniecībai piešķirts šķirnes dzīvnieku audzēšanas saimniecības statuss.

par demonstrējumu tīkla saimniecībām, to darbības virzieniem un pasākumu mērķiem. Tā sauktā Zālēdāju projekta kopējais uzdevums ir demonstrēt lopkopības ražošanas ekonomiskās efektivitātes paaugstināšanas pasākumus lopkopības saimniecībās. Šajā demonstrējumā LLU Veterinārmedicīnas fakultātes zinātniskie konsultanti, LLKC demonstrējuma vadītājs un saimniecības īpašniece vienojās atspoguļot z/s „Krikši” problemātiskos jautājumus, kas saistīti ar dažādu dzīvniekiem esošu parazitāru izplatību gaļas liellopu ganāmpulkā, jo šī informācija būs ļoti noderīga arī citiem lopkopjiem. Bieži saimnieki nenovērtē to, cik negatīvu iespaidu parazitāri var atstāt uz lopu produktivitāti un līdz ar to – uz saimniecības ekonomiku.

Saimniecības raksturojums

Saimniece Santra Celmiņa iepazīstināja ar „Krikšu” darbības virzieniem un metodēm. Saimniecībā 2011. gadā uzbūvēta jauna novietne, kurā notiek zīdītājgovju atnešanās un aizrit jaunzimušo teļu pirmās dzīvības nedēļas. Dzemdības tiek organizētas norobežotā teritorijā, kur vienai zīdītājgovij paredzēta 12–14 m² liela platība atnešanās laikā. Teles dabīgajai lecīnāšanai pirmo reizi pie buļļa tiek laistas 21–24 mēnešu vecumā. Dabīgās lecīnāšanas brīdī teles ir sasniegušas dzīvmasu 500–650 kg vai 60% no pieaugušas govus svara. Dzemdību palīdzība jāsniedz 30–40% no zīdītājgovīm. Jaunzimušos teļus no 1,5–2 mēnešu vecuma ievieto „bērnudārzā” norobežotā platībā un sāk piebarot ar koncentrātiem, kuriem nevar piekļūt govīs. Deva nav limitēta. Uzmanība tiek pievērsta tam, lai visu laiku koncentrāti būtu pieejami un svaigi. Tādēļ teļi ganībās spēj pilnvērtīgi izmantot ganību zāli, kas savukārt sekmē labāku dzīvmasas pieaugumu turpmākajā teļa dzīves laikā. Teļu dzimšanas svars vidēji ir 45–50 kg, atšķiršanas brīdī (7–8 mēnešos) telītes sasniedz 260–320 kg dzīvmasu, bullīši – 320–360 kg.

Vidējais dzīvmasas pieaugums dienā abos dzimumu teļiem līdz 7 mēnešu vecumam ir 1374 g/diennaktī, līdz 12 mēnešu vecumam – 1179 g/diennaktī. Vienu reizi gadā visām zīdītājgovīm saimniecībā nodrošina nagu apkopi.

Gaļas liellopu ganāmpulku vasarā baro ar ganību zāli, ziemas periodā izēdina sienu un skābsienu.

►7. lpp.

◀ 6.lpp.

Nobarojamajiem buļļiem papildus sienam un skābsienam barības devās tiek izēdināts bioloģiski audzētu graudu maisījums. Katru gadu saimniecība investē daudzgadīgo zālāju atjaunošanā. Siens un skābsiens tiek gatavots no sēto zālāju pļāvām. Ganību kopšanai un uzturēšanai ir liela nozīme, saimniecībā pavasarī ganības tiek ecētas un mēslošanas, tiek pārskatīti ganību žogu stiprinājumi, vasarā tās regulāri tiek applautas. Ziemas mēnešos dzīvniekiem tiek piedāvāti maisījumi imunitātes saglabāšanai.

Parazitofaunas ierobežošanas iespējas

LLKC Lopkopības nodaļas eksperts veterinārmedicinā Dainis Arbidāns informēja, ka šī ierīkotā demonstrējuma galvenais mērķis ir noskaidrot dzīvnieku invāzijas avotus, parazitofaunas daudzveidību, izplatību, intensitāti un izstrādāt ieteikumus parazitofaunas ierobežošanai. Demonstrējuma uzdevums ir veikt vismaz divreiz gadā dzīvnieku svēršanu, koproloģiskos izmeklējumus, ādas nokasījumus un matu izmeklējumus uz ektoparazītu klātbūtni, kā arī divreiz gadā veikt ganību apsekošanu un paraugu noņemšanu ganībās parazītu invāzijas pakāpes noteikšanai.

Lai sekmīgi īstenotu demonstrējuma uzdevumus, pirmajā posmā tika no-

Demonstrē insekticīdu pareizu lietošanu mājlopiem.

Foto: Dainis Arbidāns

teikta parazītu klātbūtne dzīvniekos, lai demonstrējuma tālākā gaitā izveidotu divas nobarojamo bullēnu grupas. No tām pirmajai grupai tūlīt pēc atšķiršanas tiks veikta dzīvnieku profilaktiskā dehelmintizācija, bet otrajā grupā dzīvnieki pēc atšķiršanas no mātēm tiks turēti līdz četriem mēnešiem, un tikai tad tiks veikta dehelmintizācija. Gan pirmajā, gan otrajā bullēnu grupā vienu reizi mēnesī četrus mēnešus pēc kārtas tiks noteikta dzīvnieku dzīvmasa. Tālāk tiks izvērtēti dzīvmasas rādītāji saistībā ar dehelmintizācijas efektivitāti un dzīvmasas pieaugumu. Klātesošie tika iepazīstināti ar iegūtajiem koproloģiskajiem izmeklējumai saimniecībā.

Fermu dienā LLU Veterinārmedicīnas fakultātes Dr. med. vet. Dace Keidāne un Mag. med. vet. Anna Krūklīte sniedza izsmeltošu informāciju par parazītu iedalījumu, parazītu pārnēsāšanas veidiem un mehānismiem, to attīstības ciklu un profilakses pasākumiem parazītu ierobežošanai.

Fermu dienas galvenās atziņas „Krikšos”

• Gaļas liellopu saimniecībām laikus jāpārdomā un jāsigatavo profilakses pasākumu plāns parazītu ierobežošanai. Īpaši svarīgi tas var būt situācijās,

ja ganāmpulks visu gadu brīvi dzīvo dabā (pavasaris, vasara, rudens un ziema) vienās un tajās pašās ganībās.

• Svarīgi ir uzskaitīt un izvērtēt, kāds ir audzējamo dzīvnieku dzīvmasas pieaugums diennaktī, jo pretoties parazītu izraisītajām problēmām var tikai veselīgi, labi baroti, ar augstu imunitāti apveltīti dzīvnieki.

• Lai aizietu bojā lopu mēslos esošās invadēt spējīgās parazītu olas vai kāpuri, ieteicams pēc ganību nomaiņas atgriezties tajās ne ātrāk kā pēc 21–27 dienām.

• Jāgādā, lai ganības būtu norobežotas un tajās pēc iespējas mazāk atrastos meža dzīvnieki.

• Ganības jāierīko tā, lai ganību platības nešķērsotu taciņas, pa kurām pārvietojas nejauši garāmgājēji, jo arī tā liellopus var pasargāt no pastāvošiem riskiem.

• Lai gūtu labus rezultātus lopkopībā, katrai dzīvnieku sugai jānodrošina atbilstoši kopšanas, turēšanas un ēdināšanas apstākļi, par to ir atbildīgs dzīvnieku īpašnieks, kuram šādas zināšanas ir nepieciešamas.

• Pēc iespējas jāizsargājas no liellopu dzirdināšanas ilgstoši stāvošās pelkēs, ganību iedobēs, kurās uzkrājas ūdens, vai ūdens tilpnēs ar ļoti zemu ūdens caurplūdi. Dzīvnieki jānodrošina ar tīru, svaigu dzeramo ūdeni pietiekamā daudzumā.

Dalībnieka viedoklis

Ināra Meikulāne no zemnieku saimniecības „Upmalu mājas”: – Patīka „Krikšu” saimnieki, jo viņi ieguldījuši ļoti lielu darbu savas saimniecības attīstībā, sakārtošanā un labprāt dalās savā pieredzē. Uz semināru braucu, jo man bija maz informācijas par liellopu parazītiem. Saprotu, ka palielinoties lopu skaitam, šī problēma varētu būt aktuāla piena lopkopības saimniecībās. Informācija bija izsmeltoša gan teorētiski, gan arī varējām reāli paskatīties uz iekonservētiem parazītiem un dabā noteikt to atrašanās vietas. Noderīgas ir sarunas kafijas pauzes laikā, kurās tiek apspriestas praktiskās lietas dalībnieku un saimnieku starpā.

Ar turpmāko fermu dienu kalendāru var iepazīties LLKC mājaslapā. **■**

Anita Siliņa, LLKC

Lopkopības kompetenču centra vadītāja

Dace Millere,

LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

Foto: Anita Siliņa

Fermu dienu lektori (no kreisās): „Krikšu” saimnieki Andris Celmiņš un Santra Celmiņa, LLU Veterinārmedicīnas fakultātes pārstāves Anna Krūklīte un Dace Keidāne un LLKC konsultants Dainis Arbidāns.

LOPKOPIĒBA

KĀ KONTROLĒT BAKTĒRIJAS PIENĀ

Baktēriju daudzums koppienā ir piena kvalitātes rādītājs, kas atkarīgs no pareizas saimniekošanas. Atbilstoši normatīvajām prasībām maksimāli pieļaujamais baktēriju daudzums pienā ir 100 tūkst./ml. Šoreiz par to, kā kontrolēt baktēriju kopskaitu pienā.

Baktēriju kopskaits raksturo higiēnas ievērošanu kūtī, slaukšanas aprīkojuma tīrību, piena uzglabāšanu un dzesēšanu (temperatūra un laiks).

Higiēna

Veselas govys piens praktiski nesatur baktērijas, bet tas ir laba barotne baktērijām, kas atrodas apkārtējā vidē. Saimniecībā, kur tiek stingri ievērota higiēna, baktēriju kopskaits var būt daži tūkst./ml, bet saimniecībā, kur tīrība, dezinfekcija un dzesēšana nav sakārtota, baktēriju kopskaits var būt mērāms miljonos. Tīrības ievērošana ikdienā un slaukšanas iekārtu dezinfekcija ir viens no visbūtiskākajiem nosacījumiem piena bakterioloģiskajai tīrībai. Atbilstoši normatīvajām prasībām maksimāli pieļaujamais baktēriju daudzums pienā ir 100 tūkst./ml.

Kvalitatīva piena ieguve prasa ieguldījumus un vairāku prasību ievērošanu:

- Pirmsslaukšanas jeb vispārējā higiēna;
- Tesmeņa higiēna;
- Slaukšanas higiēna;
- Dzesētāja higiēna.

Pirmsslaukšanas higiēna

Ar pirmsslaukšanas higiēnu ir jāsaprot apstākļi un darbības kūtī, kas nodrošina govju tīrību un minimālu iespēju baktērijām nokļūt uz tesmeņa. Galvenie pasākumi:

Govīm regulāri jāapcērp astes (pēc atnešanās, laktācijas vidū un cietlaidot);

Vienreiz gadā jāapcērp tesmenis; Gulvietām ir jābūt tīrām un sausām;

Visas ejas (vasarā arī ceļš uz ganībām) un slaukšanas zāles uzgaidāmā telpa ir jāuztur tīras un pēc iespējas sausākas;

Īpaša tīrība regulāri jāuztur slaukšanas zālē.

Tesmeņa higiēnas novērtējums

1 balles	2 balles	3 balles	4 balles
Nav netīrumu	Nedaudz netīrs, netīrs ir 2–10% no tesmeņa laukuma	Viegli pārklāts ar netīrumiem, 10–30% no tesmeņa laukuma	Tesmenis klāts ar mēsliem vai netīrumiem, >30% no tesmeņa laukuma

Avots: Piena naudas programma, Madisonsas universitātē

Ideālā gadījumā visu govju tesmeņi būtu vērtējami ar 1 un 2 ballēm. Saimniekošana ir uzskatāma par sliktu, ja vairāk par 20% govju tesmeņu ganāmpulkā ir vērtējami ar 3 vai 4 ballēm.

Slaukšanas higiēna

Būtiskākais ir ievērot pareizas slaukšanas noteikumus, ko vēl arvien diezgan daudzās saimniecībās Latvijā nedara:

- Slaucot govys, rokām jābūt tīrām un ir jālieto cimdi;
- Vispirms noslauc pirmās piena strūklas klīniskā mastīta pazīmju noteikšanai;
- Ja tesmenis un pupi ir ļoti netīri, tad pupus mazgā arī pirms pirmo strūklu noslaukšanas, bet jāatceras, ka pēc tam pupi ir jānoslauc un jānosusina;
- Nākamā darbība ir pupu mazgāšana un nosusināšana vai vislabāk – tikai noslaucīšana ar sausu salveti, lai novērstu baktēriju pārnesu no ceturkšņa uz ceturksni un no govys uz govī;
- Katrai govij jāizmanto sava papīra salvetē vai lupatiņa;
- Slaukšanas aparāts jāpieliek bez lieka gaisa iesūkšanas (aparāta pielikšanai jābūt nedzirdamai);
- Slaukšanas aparāta noņemšana bez lieka gaisa iesūkšanas;
- Pupu pēcslaukšanas dezinfekcija.

Uzglabāšanas temperatūra un baktēriju skaits pienā

Piens pēc izslaukšanas 30 minūšu laikā ir jāatdzesē līdz aptuveni +4,5°C. Slaukšanas higiēnas ievērošana kombinācijā ar strauju piena atdzesēšanu pēc slaukšanas zem 4°C garantē labu piena kvalitāti.

Par labu piena higiēnas ievērošanu liecina:

- baktēriju kopskaits pienam no tesmeņa – <1 tūkst./ml;
- baktēriju kopskaits pienam no piena vada vai slaukšanas aparāta – <3 tūkst./ml;
- baktēriju kopskaits pienam dzesētājā – <5 tūkst./ml.

Rādītāji, kas parāda uzglabāšanas temperatūras un ilguma nozīmi piena kvalitātes saglabāšanā apkopoti 1. tabulā.

1. tabula. Baktēriju kopskaita izmaiņas pienā atkarībā no uzglabāšanas laika un temperatūras (Avots: Īrijas piena kvalitātes rokasgrāmata)

Sākotnējais baktēriju kopskaits dzesētājā 5 tūkst./ml	Baktēriju kopskaits uzglabāšanas beigās		
	Uzglabāšanas laiks, dienās		
Piena uzglabāšanas temperatūra, °C	2 dienas	3 dienas	4 dienas
2	5	15	50
4	10	30	100
6	30	100	1000

No tabulas redzams, ka, uzglabājot pienu divas dienas 4°C temperatūrā, baktēriju kopskaits no 5 tūkst. palielināsies līdz 10 tūkst., bet, uzglabājot 6°C temperatūrā, palielināsies līdz 30 tūkst. Tas notiek tāpēc, ka nākamajās slaukšanas reizēs periodiski paaugstinās piena temperatūra.

Baktēriju augšana (vairošanās) notiek ģeometriskā progresijā. Uzglabājot pienu 4°C temperatūrā, baktēriju kopskaits dubultojas divās dienās.

2. tabula. Baktēriju kopskaita palielināšanās atkarībā no uzglabāšanas temperatūras un ilguma (Avots: Īrijas piena kvalitātes rokasgrāmata)

Piena uzglabāšanas temperatūra, °C	Baktēriju palielinājuma koeficients pēc:			
	1 dienām	2 dienām	3 dienām	4 dienām
2	–	1,7	3,0	5,0
4	–	2,0	4,0	7,0
6	2,0	4,0	7,0	11,0

Ja pienam uzglabāšanas sākumā baktēriju kopskaits ir 20 tūkst., tad, uzglabājot 4°C temperatūrā divas dienas, paredzamais baktēriju kopskaits būs 20x2,0=40 tūkst., bet, uzglabājot 6°C temperatūrā, baktēriju kopskaits pēc divām dienām būs 20x4,0=80 tūkst.

►9. lpp.

◀ 8.lpp. Slaukšanas iekārtu un dzesētāju tīrība

Vēl arvien praksē nākas saskarties ar to, ka saimnieki mēģina ekonomēt uz mazgāšanas līdzekļiem.

Kūti ir jābūt termometram ūdens temperatūras kontrolei, uzsākot mazgāšanu, un mazgāšanas beigās. Tas

nav jādara katru dienu, jo, ievērojot vienādu darba režīmu, temperatūra katru dienu būtiski nemainīsies. To ir svarīgi zināt, arī izvēloties mazgāšanas un dezinfekcijas līdzekļus. Rekomendējamās temperatūras ir 75–80°C pirms mazgāšanas un 43–49°C mazgāšanas beigās. Nedēļā vismaz reizi jālieto skābais mazgāšanas līdzeklis.

Automātiskajās mazgāšanas sistēmās ik pa laikam jāpaseko, vai tiek paņemts nepieciešamais mazgāšanas un dezinfekcijas līdzekļu daudzums.

Ja mazgāšanas sistēma nav automātiskā, tad:

- Slaukšanas sistēmu izskalo ar aukstu ūdeni, rēķinot 14 litrus ūdens uz katru slaukšanas aparātu;
- Sagatavo mazgāšanas līdzekli nepieciešamajā koncentrācijā un daudzumā, rēķinot 9 l mazgāšanas šķīduma uz slaukšanas aparātu;
- Mazgāšanas ilgums ir vismaz 10 minūtes;
- Šķīduma cirkulācijas ātrumam optimāli jābūt 3,5–4,5 l/min uz slaukšanas aparātu;
- Pēc mazgāšanas iekārtu skalojam ar ūdeni, rēķinot 14 l uz slaukšanas aparātu;
- Maksimāli izvadām ūdeni no slaukšanas aparātiem un piena vada (būtiska nozīme pareiziem kritumiem).

Perfekta tīrība no tesmeņa līdz dzesētājam un zems somatisko šūnu skaits nodrošinās kvalitatīvu pienu. Atcerēsimies, ka labā dzesētājā ir iespējams saglabāt izslauktā piena kvalitāti, nevis to uzlabot. **■**

Silvija Dreijere, LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja

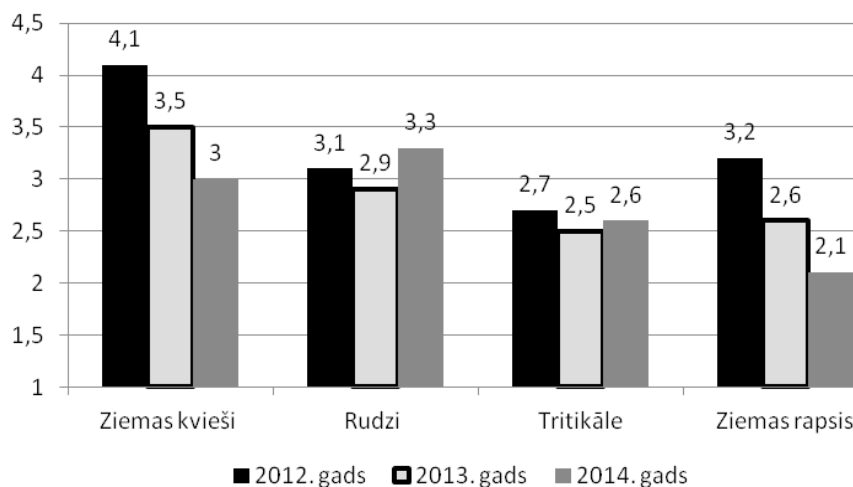
AUGKOPĪBA

RAŽAS PROGNOZĒŠANAS REZULTĀTI JŪLIJĀ

Jūlijā ražas prognozēšana tika veikta ziemāju labībām – ziemas kviešiem, rudziem, tritikālei un ziemas rapsim. Diemžēl jāsecina, ka pārlietu augstas ražas šogad nav gaidāmas.

Maijā veicot pirmo ziemāju sējumu apsekojumu, šķita, ka pārziemojušie un nepārsētie lauki ir labā stāvoklī, augu biežība optimāla un augsts ražas potenciāls, tomēr šobrīd lauki vairs neizskatās tik cerīgi, īpaši tas attiecināms uz ziemas rapša sējumiem – ziemā cieta rapšu sakņu sistēma, tādēļ tagad tie izretojušies, bet tukšās vietas aizaugušas ar nezālēm. Lai iznīcinātu nezāles un varētu laukus novākt, lauksaimnieki jau lieto herbicīdus vai arī desikantus, bet šajos nosmidzinātajos rapša laukos jārēķinās ar lielākiem ražas zudumiem.

Pārlietu labas ražas nav gaidāmas arī graudaugu ziemājiem, kuri vei-

do lielāko īpatsvaru Latvijas kopējā graudaugu ražas bilancē. Izņēmums ir rudzi, kuri šogad atšķirībā no citiem graudaugiem pārziemoja ļoti labi, tāpēc gaidāmas pēdējo gadu laikā augstākās ražas, atliek vien cerēt, ka spēcīgi vēji un lietus tos nesagāzīs veldrē. Ziemas kviešos augi ir mēģi-

nājuši kompensēt ziemā izkritušos, bet, vienalga, ražas tomēr būs zemākas kā iepriekšējos gados.

Augustā tiks veikta pēdējā vasarāju labību prognozēšana un apkopota informācija par jau ievāktajām ziemāju ražām. **■**

Laura Kirsanova, LLKC Augkopības nodaļa

AUGKOPIĀ

AUGŠŅU AGROKĪMISKĀ IZPĒTE – LIELĀKĀM RAŽĀM

Katrs lauksaimnieks vēlas iegūt augstas un kvalitatīvas ražas. Tam nepieciešama augsnes mēslošana, kas jāveic pārdomāti, vadoties pēc vairākiem faktoriem, tajā skaitā ļoti svarīgi ir noteikt augsnes agroķīmiskos rādītājus.

Valsts augu aizsardzības dienesta (VAAD) speciālisti atgādina, ka priekšstatu par augsnes auglību sniedz tās agroķīmiskie pamatrādītāji: reakcija (pH), organiskās vielas, kustīgā fosfora (P2O5) un kālija (K2O) saturs. Dažkārt, lai spriestu par augsnes piemērotību konkrētu kultūraugu audzēšanai, vēlams noteikt arī sekundāro un mikroelementu saturu augsnē: apmaiņas magniju (Mg) un kalciju (Ca), kustīgo sēru (S-SO4), boru (B), varu (Cu), mangānu (Mn), cinku (Zn) u. c.

Katram lauksaimniekam vispirms ir jāsaprot savas vajadzības – veikt tikai augsnes analīzes vai pilnu agroķīmisko izpēti, ko iesaka VAAD. Drošāk jau sākotnēji konsultēties ar agronomu.

Augšņu agroķīmisko izpēti var veikt akreditētajā VAAD Agroķīmijas departamenta Agroķīmijas laboratorijā, kuras speciālisti noņems augšņu paraugus. Tomēr, ja lauksaimnieks šādu iespēju nevēlas izmantot, un pats zemes saimnieks ņems paraugu analīžu veikšanai, svarīgi ir to iemācīties darīt pareizi.

Kā pareizi jāņem augsnes paraugs?

• Jāatceras, ka augsnes paraugs jāņem no viendabīgas augsnes, t. i., vienā paraugā nedrīkst apvienot augsni ar atšķirīgu granulometrisku sastāvu (piemēram, smilts un māla), ar dažādu organiskās vielas saturu, kā arī no dažādiem augsnes tipiem (piemēram, velēnu karbonātu un podzolētas augsnes).

• Ja augsne ir viendabīga, maksimālā platība, no kuras var ņemt augsnes paraugu, ir 6 ha.

• Augsnes paraugu ņem, ejot pa lauka garāko diagonāli un veicot 15–20 zondējumus vai rakumus ar lāpstu 20 cm dziļumā. Atsevišķos zondējumus vai rakumus paņemto augsni ievieto spainī un rūpīgi samaisa un izveido

vienu vidējo augsnes paraugu (apmēram 1 kg).

• Augsnes paraugu ievieto tūrā plastmasas vai auduma maisiņā.

• Ja analīzēm tiek sūtīti vairāki paraugi, klients tos numurē vai citādi identificē.

Jāievēro:

• Paraugus nedrīkst ņemt tikko kaļķotā vai mēsloātā laukā (jāņem ne ātrāk kā vismaz vienu mēnesi pēc tam).

• Augsnes paraugs nav derīgs, ja paraugā iekļūst augu atliekas, kaļķošanas materiāla daļiņas, minerālmēsli vai kūtsmēsli.

• Ja vēlas noteikt augsnes minerālā slāpekļa daudzumu (N/NH4 un N/NO3), maisiņš ar paraugu jāievieto aukstuma kastē un jātransportē uz laboratoriju nekavējoties.

Lauksaimniekam jābūt pietiekami labām zināšanām, lai saprastu, kā laboratorijas sniegtie dati izmantojami tālāk

Agroķīmijas laboratorija

VAAD Agroķīmijas laboratorija veic augsnes un mēslošanas līdzekļu fizikāli ķīmisko testēšanu, tā nodrošinot iegūtās augsnes izpētes informācijas ievadīšanu Kultūraugu uzraudzības valsts informācijas sistēmas datu bāzē, lai nodrošinātu informācijas iegūvi par lauksaimniecībā izmantojamās zemes auglības līmeni un tā izmaiņām.

Pēc klientu pieprasījuma laboratorija sniedz maksas pakalpojumus juridiskām un fiziskām personām, veicot klientu iesniegto augsnes un mēslošanas līdzekļu fizikāli ķīmisko testēšanu. Klientu iesniegto augsnes un mēslošanas līdzekļu analīzes tiek veiktas apmēram desmit darba dienās. Laboratorija, ja ir veikta samaksa par pakalpojumu, testēšanas pārskatus klientam izsniedz

atkarībā no viņa izvēlēta veida: klātienē, klientam ierodoties laboratorijā; nosūtīt pa pastu, faksu vai ieskanētā veidā pa e-pastu; steidzamos gadījumos – arī telefoniski.

Jautājumus, kas saistīti ar paraugu ņemšanu, piegādi, laboratorijas darba laiku, testēšanu un pakalpojumu izcenojumiem, iespējams noskaidrot pa tālruni 67553539 vai pa e-pastu laboratorija@vaad.gov.lv. Plašāka kontaktinformācija pieejama dienesta mājaslapā: Kontaktinformācija>Departamenti>Agroķīmijas departaments.

Augšņu agroķīmiskā izpēte

Augšņu agroķīmiskā izpēte (turpmāk – AAI) ir pasākumu komplekss atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

► 11. lpp.

◀ 10.lpp.

Latvijā AAI veic VAAD saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 5. oktobra noteikumiem Nr. 833 „Kārtība, kādā iegūstama un apkopojama informācija par lauksaimniecībā izmantotajām zemes auglības līmeni un tā pārmaiņām”.

AAI dažkārt tiek jaukta ar augsnes analīzēm, ko veic dažādas laboratorijas, un ar pakalpojumiem, ko sniedz dažādi uzņēmumi.

Augšņu agroķīmiskā izpēte ietver:

- augsnes paraugu ņemšanu, izmantojot speciālas zondes, ko veic profesionāli speciālisti, ņemot vērā Valsts zemes dienesta augšņu kartēs norādīto augsnes tipu un granulometrisko sastāvu, kultūraugu izvietojumu lauku blokos, kā arī citus specifiskus apstākļus;
- augšņu agroķīmisko īpašību rādītāju noteikšanu akreditētā laboratorijā;
- analīžu rezultātu ievadīšanu Augšņu agroķīmiskās izpētes datu bāzē un to novērtēšanu atbilstoši Latvijas zinātnieku izstrādātām augsnes agroķīmisko rādītāju novērtējuma grupām;
- augšņu agroķīmiskās izpētes materiālu, t. sk. augšņu agroķīmiskās izpētes karšu sagatavošanu.

AAI materiālos informācija par augsnes agroķīmiskajiem rādītājiem ir izkārtota tabulās, kā arī agroķīmiskās izpētes kartes veidā. Līdz ar to AAI materiālu izmantošanas iespējas ir ļoti plašas. Pirmkārt – mēslošanas vajadzību plānošanai. Ja ir zināma augsnes nodrošinājuma grupa ar fosforu un kāliju, ir iespējams izmantot „Lauka kultūraugu mēslošanas normatīvu” tabulas ar ieteikumiem un normām konkrētu kultūraugu mēslošanai. Ja lauksaimnieks vēlas izmantot pakalpojumu sniedzē-

ju piedāvātās mēslošanas plānošanas programmas, aprēķiniem var izmantot konkrētus analīžu rezultātus. AAI materiāli ir noderīgi ne tikai mēslošanas plānošanai, bet arī kaļķošanas normu aprēķiniem, jo agroķīmisko īpašību novērtējuma tabulās ir dotas rekomendējamās kaļķošanas devas (CaCO_3) skābo augšņu kaļķošanai un lauksaimniekam atliek tikai veikt pārrēķinu uz viņa rīcībā esošo kaļķošanas materiālu, ņemot vērā tā neitralizācijas spēju, mitrumu un granulometrisko sastāvu. AAI lieta ietver arī tabulas ar informāciju par organisko vielu, fosfora un kālija krājumiem 0–20 cm slānī, kā arī fosfora un kālija iznesi no augsnes. Papildus lietā ietvertas vispārīgas rekomendācijas augsnes ielabošanas pasākumiem, ja tādi ir nepieciešami, kā arī augsnes agroķīmiskās iekultivēšanas pakāpes novērtējumu. Izvērtējot šo informāciju, lauksaimnieks var plānot attiecīgus augsnes ielabošanas pasākumus tuvākā vai tālākā nākotnē.

Lauksaimnieki, kas strādā ar precīzās lauksaimniecības metodēm, var pieteikt AAI paraugu ņemšanu ar GPS un rezultātu saņemšanu digitālā formā. Gadījumos, kad netiek pieteikta paraugu ņemšana ar GPS, klients pēc pieprasījuma var saņemt parauga koordinātas kontūra svērtajam viduspunktam. Pēc izvēles informāciju par paraugu ņemšanas vietu ģeotelpisko novietojumu ir iespējams saņemt šādās formās:

- kontūru saraksts ar atbilstošajām koordinātām (paraugu ņemšanas kontūra svērtajiem viduspunktiem) EXCEL dokumentā;
- ģeogrāfiskās informācijas datu failu „šeifaila” formātā ar iepriekš minētajiem datiem atbilstoši klienta izvēlētajiem datu parametriem (koordinātu sistēma u.c.). Fails saturēs arī

augšnes agroķīmiskās izpētes lietā esošo informāciju.

Iesniegumus AAI veikšanai var iesniegt:

- personīgi vai sūtīt pa pastu: VAAD Augšņu agroķīmiskās izpētes daļa, Lielvārdes iela 36/38, Rīga, LV-1006;
- personīgi VAAD reģionālo nodaļu birojos;
- sūtīt elektroniski: info@vaad.gov.lv.

AAI iesnieguma veidlapa ir publicēta VAAD mājas lapas sadaļā <http://www.vaad.gov.lv/sakums/veidlapas/augšnu-agrochimiska-izpete.aspx>

Iesniegumam jāpievieno lauku robežu plāna kopija, jānorāda atbilstošie kadastra numuri un jāiezīmē AAI paredzētā platība.

Ņemot vērā, ka īpaši jutīgajās teritorijās slāpekļa mēslojuma vajadzība jāplāno pēc iespējas precīzāk, lai nepieļautu augsnes un ūdeņu piesārņojumu ar lauksaimnieciskas darbības izcelsmes nitrātiem, VAAD šinī teritorijā veic augsnes minerālā slāpekļa monitoringu.

Pavasars dienesta mājas lapā tiek publicēta informācija par situāciju ar minerālā slāpekļa daudzumu augsnē, atjaunojoties kultūraugu veģetācijai. Šos datus lauksaimnieki var ņemt vērā slāpekļa mēslojuma normu korekcijai, t. i., attiecīgi palielinot vai samazinot plānoto vajadzību.

Ja lauksaimnieks kādu iemeslu dēļ neveic AAI, viņam ir iespēja augsnes paraugus analīzēm iesniegt Agroķīmijas laboratorijā. Tomēr jāņem vērā, ka parauga ņemšana ir visatbildīgākais posms pareizu rezultātu iegūšanai. Ja augsnes paraugs tiek paņemts no neatbilstošas platības, apvienojot augsnes ar dažādu granulometrisko sastāvu vai atšķirīgu organisko vielu saturu, ja nav ievērots nogaidīšanas termiņš pēc kultūraugu mēslošanas, ja vidējā paraugā nav apvienots pietiekošs daudzums individuālo zondējumu vai rakumu, ja tie nav paņemti vienmērīgi pa visu platību uz kuru tiks attiecināti analīžu rezultāti, tad izdevumi par analīzēm būs „zemē nomesta” nauda.

Tāpat jāievēro, ka laboratorija izsniedz tikai testēšanas rezultātus, t. i., skaitļus, un tas nozīmē, ka lauksaimniekam jābūt pietiekami labām zināšanām, lai saprastu, kā šie dati vērtējami un izmantojami tālāk. ■

Pēc VAAD materiāliem sagatavoja **Dace Millere**, LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

BRISELES
GAITEŅOS

JAUNĀ KLP VAR IETEKMĒT GRAUDAUDZĒŠANU

KLP „zaļināšanas” prasības, augu aizsardzības līdzekļu lietošanas ierobežojumi un citas jaunās prasības sadārdzinās graudu audzēšanu, kā rezultātā ES var samazināties graudaugu platības, secināts COPA–COGECA un EK darba grupā „Graudaugi, eļļas augi un proteīnaugi”, kurā kā eksperts no Latvijas piedalījās biedrības „Zemnieku saeima” pārstāvis Aigars Šutka.

Zināms, ka ES Kopējā lauksaimniecības politikā (KLP) ietvertā „zaļā komponente” jau ilgāku laiku raisījusi nopietnas diskusijas ES dalībvalstīs. Ar tā sauktajām „zaļināšanas” prasībām ir saistīti 30% no platību mak-

sājumiem. Darba grupā skaidrots, ka dalībvalstīm ir zināma brīvība, kā tās ieviest, bet kopējie nosacījumi ir visām valstīm vienādi. Tie ir: saimniecībā uz lauksaimniecībā izmantojamās zemes jāaudzē divas kultūras, ja tās platība ir no 10 līdz 30 ha, un vismaz trīs kultūras, ja platība ir virs 30 ha. Izņēmums ir saimniecības, kas lielākoties audzē zālājus. Saimniecībā ekoloģiskā fokusa platībai jāaizņem vismaz 5% no lauksaimniecības zemes, ja apstrādā vairāk par 15 ha. Dalībvalstīm jānodrošina, ko šajās platībās varēs darīt un kādas būs kultūras, ko audzēt šajos 5% (zālāji, papuves, pākšaugi u. c.).

Latvijas lauksaimniekiem jābūt gataviem jau 2015. gadā ieviest jaunās

KLP prasības. Turklāt drīz stāsies spēkā arī kultūraugu integrētās audzēšanas noteikumi. Nākotnē gaidāmi vēl vairāki jauninājumi ES mērogā, kas saistās ar sēklkopības nozari, mēslošanas līdzekļu apriti tirgū un marķēšanu. Ir iespējams, ka tuvākajā nākotnē tiks ierobežota vēl vairāku augu aizsardzības līdzekļu grupu lietošana. Tas kopumā var radīt papildu izmaksas, kā arī ierobežot kultūraugu ražību. Pēdējais jaunums, ko darba grupā prezentēja CEMA (Eiropas lauksaimniecības mašīnbūves asociācija) – Eiropas Komisija plāno ieviest jaunus nosacījumus saistībā ar CO₂ izmešiem un veicināt veco dzinēju nomaiņu ar jaunas paaudzes dzinējiem. ■

VĒRTĒ GRAUDU TIRGUS SITUĀCIJU

ES dalībvalstīs šogad tiek sagaidīts kviešu kopražas pieaugums par apmēram 5%, šādas prognozes izteiktas COPA–COGECA un EK darba grupā „Graudaugi, eļļas augi un proteīnaugi”, kurā kā eksperts no Latvijas piedalījās biedrības „Zemnieku saeima” pārstāvis Aigars Šutka. ES lielākajās kviešu audzētājvalstīs – Lielbritānijā, Vācijā, Francijā, Dānijā un Rumānijā – tiek sagaidīta ļoti laba kviešu raža. Vienlaikus tas nozīmē kviešu cenu samazināšanos.

Rapšu ražas prognozes visās lielākajās valstīs – Lielbritānijā, Vācijā,

Francijā un Polijā – ir ļoti optimistiskas. Kopumā ES dalībvalstīs tiek sagaidīta par apmēram 4% lielāka rapšu raža salīdzinājumā ar pagājušo gadu. Rapšu cena jau jūnijā bija nokritusies vidēji par 20% salīdzinājumā ar pagājušo gadu. Visu ES valstu lauksaimniekiem palielinās bažas par lētāku rapšu importu uz ES no trešajām valstīm, piemēram, Ukrainas, kas turpmāk vēl būtiskāk var ietekmēt rapšu cenu. Nelabvēlīgās cenu tendences un augu aizsardzības līdzekļu ierobežota pieejamība rapšu au-

dzēšanai var veicināt rapšu platību samazināšanos ES valstīs. Ukrainas un ES noslēgtais asociācijas līgums rada priekšnosacījumus lielākam graudaugu importam no Ukrainas, kur graudaugu ražošanas izmaksas ir daudzkārt zemākas un kur salīdzinājumā ar ES ir mazāk ar vides prasībām saistītu ierobežojumu lauksaimnieciskajai ražošanai.

Darba grupā izvērtēti arī aizvadītā gada graudaugu ražas eksporta rādītāji. Tie liecina, ka Latvija ar 4% no ES kopējā eksporta jeb apmēram 1 miljonu tonnu ir bijusi septītā lielākā mīksto kviešu eksportētāja ES. ■

ATBALSTS MEŽSAIMNIECĪBAI VĀJI IZMANTOTS

ES dalībvalstu mežsaimnieku interese par ES Lauku atbilstības programmas atbalstu mežsaimniecībai 2007. –2013. gadā bijusi ļoti zema, secināts COPA–COGECA un EK darba grupā „Mežsaimniecība”, kurā kā eksperts no Latvijas piedalījās Arnis Muižnieks. Atbalsta pieprasījuma zemais līmenis liek domāt, ka finanšu apguvei bijuši nepieņemami nosacījumi vai pārlietu liela birokrātija pasākumu realizēšanā.

Kopumā ES mežsaimniecības atbalstam bija pieejami astoņi dažādi pasākumi. No to kopējā finansējuma pieprasīti tikai 42%. Pieprasītākie ir bijuši pasākumi meža potenciāla atjaunošanai pēc dabas katastrofām un preventīvo pasākumu ieviešanai (izmantoti 55% finansējuma) un lauksaimniecības zemju apmežošanai (izmantoti 46% finansējuma). Jāatzīmē, ka Latvija pamatoti var lepoties ar daudz labākiem ES finanšu apguves rezultātiem visu ar mežsaimniecību saistīto pasākumu realizācijā. Izņēmums ir „Natura 2000” maksājumi meža īpašniekiem. ■

DISKUTĒ PAR VIETĒJO PRODUKTU VEICINĀŠANU

Par plānotajām izmaiņām un priekšlikumiem vietējo produktu tirgus veicināšanā diskutēts COPA–COGECA un EK darba grupā „Kvalitātes nodrošināšana lauksaimniecībā”, kurā kā eksperte no Latvijas piedalījās biedrības „Zemnieku saeima” pārstāve Edīte Straziņa.

Jau gada sākumā EK iesniedza Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par jaunu vietējās lauksaimniecības un tiešās tirdzniecības marķēšanas sistēmu, lai palīdzētu ražotājiem virzīt savu produkciju vietējā tirgū. EK uzsver, ka iecerēto izmaiņu mērķis ir ne tikai veicināt pievienotās vērtības palielināšanu mazo ražotāju produkcijai un palīdzēt tās noietam, bet arī līdz ar mazās ražošanas attīstību mazināt oglekļa emisiju un atkritumu daudzumu.

EK beidzot ir radījusi „vietējās lauksaimniecības” definīciju – tā ir lauksaimniecības un pārtikas produktu ražošana, ko pārdod salīdzinoši tuvu saimniecībai un ražošanas vietai. „Salīdzinoši tuvu” nozīmē no 20 līdz 100 km. Radīta arī definīcija „tiešajai tirdzniecībai” – tā ir pārdošana, kur lauksaimnieks savu saražoto precī pārdod tieši gala patērētājam bez starpniekiem, bet „īsas pārtikas piegādes ķēdes” ir pārdošana no lauksaimnieka līdz patērētājam ar samazinātu starpnieku skaitu. „Vietējās pārtikas sistēmas” nozīmē, ka ražošana, pārstrāde, tirdzniecība un šīs

pārtikas patēriņš notiek salīdzinoši nelielā ģeogrāfiskā apgabalā.

Šobrīd tiek turpinātas diskusijas par to, vai un kā marķēt vietējos produktus un vai to ražošanā ieviešamas kādas noteiktas prasības. EK secinājusi, ka ES ar vietējo produktu ražošanu nodarbojas vidēji 15% saimniecību, kas pārdod vairāk nekā 50% no savas saražotās produkcijas tiešajā tirdzniecībā. Visvairāk šādu saimniecību ir Grieķijā – aptuveni ceturtdaļa, vismazāk Spānijā – tikai 0,01%. EK rosina dalībvalstīm izvērtēt, vai nepieciešams radīt īpašu marķēšanas sistēmu, kas palīdzētu lauksaimniekiem padarīt savus ražotos produktus pamanāmus – atpazīstamus citiem. Vietējiem produktiem pat varētu tikt veidots vienots logo. Tāpat EK piedāvā izveidot izvēles kvalitātes terminu (OQT) vietējai lauksaimniecībai. Pastāv arī iespēja nemainīt neko un neveidot kopēju Eiropas līmeņa marķējumu vietējai produkcijai. Kopējā diskusija gan vedina domāt, ka vietējai produkcijai sava marķēšanas sistēma tiks izveidota. ■

Pēc COPA–COGECA ekspertu darba atskaitēm informāciju publicēšanai sagatavoja LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja Iveta Tomsone

Ekspertu dalība pasākumā organizēta VLT aktivitātes „Nozaru ekspertu ziņojumi” ietvaros. Plašāk ar COPA–COGECA darba grupu ekspertu aktivitātēm iespējams iepazīties Valsts Lauku tīkla mājaslapā http://www.laukutikls.lv/copa_cogeca.

copa * **cogeca**

european farmers

european agri-cooperatives

COPA ir Eiropas līmeņa profesionālo lauksaimnieku organizāciju komiteja, kas pārstāv lauksaimniekus ES un starptautiskās institūcijās. Tā ir dibināta 1958. gadā.

COGECA ir Eiropas līmeņa lauksaimniecības kooperācijas komiteja, kas pārstāv kooperatīvu intereses ES un starptautiskās institūcijās. Tā ir dibināta 1959. gadā.

Kopš 1962. gada **COPA** un **COGECA** apvienoja birojus un kopīgi pārstāv Eiropas lauksaimnieku un kooperatīvu intereses.

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2014. GADA SEPTEMBRĪ

Tempiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

Termiņš	Augusts							Septembris							Oktobris				
	1	2	9	15	16	20	22	28	30	1	3	9	15	20	22	25	30	1	3
Agrovīdes maksājumi																			
Eiropas Zivsaimniecības fonda atbalsta pasākumi																			
Nacionālās subsīdijas	Netradicionālās nozares																		
	Apdrošināšanas polišu iegāde																		
	Atbalsts dalībai pārtikas kvalitātes shēmās																		
	Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana																		
	Investīcijas ražošanas, pārstrādes vai mārketinga iekārtās un infrastruktūrā																		
	Atbalsts apdrošināšanas polišu iegādes izdevumu segšanai																		
	Atbalsts bioloģiskās lauksaimniecības shēmai																		
	Atbalsts nacionālās pārtikas kvalitātes shēmai																		
	Atbalsts aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, cilmes vietas nosaukumu vai garantētu tradicionālo īpatnību shēmai																		
Grāmatvedība un nodokļi	Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)																		
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																		
	PVN mēneša deklarācija un maksāšanas termiņš																		
	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par mēnesi) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā mēnesī pārsniedzis 711,44 eiro																		

MĀJRAŽOŠANA

Māris Brencis mājražošanu SIA „Vecpāņi” sāka 2005. gadā. Viņš pats ir uzņēmuma īpašnieks. Saimniecības viena no nozarēm ir augļkopība. Tiek audzēti augļi un ogas, – lielākoties āboli un avenas, bet gatavā produkcija ir mājās vīns un ābolu čipsi.

Uzņēmumā galvenokārt strādā pats saimnieks Māris ar sievu Olgu, bet pamazām tiek ieinteresēti un darbos iesaistīti citi ģimenes locekļi – dēls Valdis ar sievu Ingu. SIA „Vecpāņi” darbojas Gulbenes novada Rankas pagastā, mājās ar tādu pat nosaukumu.

Reģistrācija

– **Kā veicās ar mājražošanas reģistrēšanu un kā veidojās sadarbība ar dažādām institūcijām?**

– Reģistrējot mājražošanu, problēmu nebija. Vajag tikai drosmi un neatlaidību. Ir jāiet un jāmēģina, nedrīkst padoties. Sadarbība ar dažādām institūcijām ir laba. Ja pats esi atvērts, tad arī kontrolējošajās iestādēs strādājošie cenšas palīdzēt. Nav gadījies sastapties ar noraidošu attieksmi.

Ražošana

– **Kādu tehnoloģisko ražošanas procesu izmantojat?**

– Vīna gatavošanā galvenokārt izmantoju savā saimniecībā izaudzētos augļus un ogas – ābolus, avenas. Man patīk eksperimentēt ar vīna garšām, tāpēc degustācijai piedāvāju arī pilādžu, rabarberu, dzērveņu un upeņu vīnus. Raudzēšanai lietoju speciālu vīnam paredzētu raugu. Vīnu raudzēju tam paredzētos traukos un visas nepieciešamās sastāvdaļas pievienoju pēc receptes, kas gadu gadiem ir izmēģināta un ko esmu atzinis par savu. Čipsus gatavo ar rokām – mizo, griež ābolus, pievieno garšvielas un kaltē. Pašā sākumā čipsus gatavojām divās nelielās, mājās vajadzībām piemērotās kaltēs, taču čipsi drīz vien ieguva pircēju atziņību un tāpēc, lai nodrošinātu lielāku produkcijas apjomu, tika iegādāta lielāka augļu kalte.

► 15. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

VAJADZĪGA LIELA UZDRĪKSTĒŠANĀS

◀ 14.lpp.

Kalti iegādājāmie ar LEADER atbalstu mājražotājiem. To gan nācās nedaudz uzlabot, lai pielāgotu čipsu ražošanai.

– **Vai šīs prasmes apguvāt kādosursos vai pašmācības ceļā?**

– Kad dibinājām saimniecību, galvenā nodarbošanās bija piena lopkopība, taču dzīve mainās, un vajadzēja domāt par ilgtermiņa ieguldījumiem. Ceļš līdz vīna darīšanai sākās ar to, ka iestādījām augļu dārzus ar domu, ka realizēsim svaigus ābolus un avenas. Taču tā sanāca, ka ne vienmēr ābolus un avenas izpirka. Lai novāktā raža neietu bojā, bija jāizdomā, kā to saglabāt, tā pamēģināju uztaisīt vīnu. Sāku pašmācības ceļā, hobija līmenī, eksperimentēju, un tā lieta iepatikās. Vēlāk apmeklēju lekcijas par vīna gatavošanu. Konsultējos ar citiem vīna darītājiem. Katram jau vīns izdodas citādi, lai gan recepte būtībā ir viena.

– **Secinājumi un ieteikumi par tehnoloģijas izvēli?**

– Lai kādu tehnoloģiju izvēlētos, produktu pārstrādē obligāti jāievēro tīrība, jāveic dezinfekcija. Recepte ir viena, bet pieredze un tehnoloģijas papildināšanas nianses nāk ar laiku. Katram ir savi vīna darīšanas knifi. Čipsu gatavošana arī sākās kā eksperiments, un tas vēl aizvien turpinās, lai varētu izveidot produktu, kas raksturīgs tikai „Vecpāpāniem”, ar savu unikālo garšu.

– **Kas sastāda ražoto produktu receptūru un procesa aprakstus?**

– Pats izmēģinu labākās receptes gan vīnam, gan čipsiem. Eksperimentēju ar ogu, augļu, ūdens, cukura attiecībām, lai sasniegtu vislabāko garšas buketi.

– **Cik daudz laika tiek patērēts produkta saražošanai?**

– Vīna gatavošana prasīja ļoti daudz uzmanības un regulāru pieskatīšanu, un tam tiek veltīts ļoti daudz laika. Čipsu gatavošana ir ļoti darbietilpīga un lēns process, un arī tas aizņem daudz laika.

– **Cik daudz izejvielu tiek izaudzēts pašā saimniecībā?**

– Lielākā daļa – avenas un āboli. Pārējais tiek iepirkts, piemēram, upeņes, ķirši, dzērvenes un citas ogas. Tiek pirkti arī cukurs, raugs, kanēlis.

– **Kā tiek uzglabāta saražotā produkcija?**

– Piemērotā iepakojumā, piemērotos apstākļos. Vīns – pudelēs, čipsi – speciālā iepakojumā. Ar iepakojuma izvēli arī bija jāeksperimentē, jo ir nepieciešams tāds iepakojums, lai saglabātu čipsu kraukšķīgumu, neļautu mitrumam piekļūt. Tas viss, protams, nedaudz sadārdzina gala produkciju, bet tas ir tā vērts, lai produkts saglabātu vēlamu smaržu un garšu.

Uzskaite

– **Vai ir sarežģīti sakārtot visu nepieciešamo dokumentāciju?**

– Kopumā nav sarežģīti, bet ir brīži, kad nepieciešama palīdzība dažādu specifisku dokumentu sakārtošanā. Šādos gadījumos ir vajadzīga palīdzība. Grāmatvedības pakalpojums tiek pirktis.

– **Vai nepieciešams veikt kādus regulārus pierakstus?**

– Jā, pieraksti tiek veikti, un tas tiek darīts regulāri, jo vīna gatavošanā citādi nemaz nevar. Vīna gatavošanas laikā tiek uzskaitīts cukura daudzums, blīvums, procesa ilgums. Tas aizņem laiku, bet ir ļoti nepieciešams ražošanas procesā, lai iegūtu labu vīnu.

Marķēšana, iepakojšana, reklāma

– **Vai ir sarežģīti piemēklēt iepakojšanas materiālu saražotajai produkcijai?**

– Jā. Visgrūtāk to bija sameklēt čipsiem, lai tie nezaudētu savu kraukšķīgumu un nelīdzinātos parastiem žāvētiem āboliem. Tas ir ļoti svarīgi.

– **Vai izveidots kāds īpaši jūsu produkcijai paredzēts iepakojums un marķējums?**

– Ir individuālais marķējums – uzlīme, ko līmējam uz pudelēm un čipsu pakām ar uzņēmuma nosaukumu un informācija par produktu. Ir arī devīze vīnam – „in vino veritas” (vīnā ir patiesība).

– **Kā reklamējat savu produkciju?**

– Vislabākā reklāma ir pati produkcija un cilvēki, kuri to nogaršo. Laikrakstos ir bijuši dažādi raksti par saimniecību, saimniecības papildu nozari ir tūrisms un ir izveidojusies sadarbība ar novada tūrisma aģentūru. Daudzi interesenti apmeklē saimniecību gan no Latvijas, gan no tuvākām un tālākām zemēm. Brauc arī lielākas tūristu un interesentu grupas, kurām piedāvājam degustēt dažādus augļu un ogu vīnus.

Noietā tirgus un pārdošana

– **Kur tiek realizēta saražotā produkcija un kā organizējat tirdzniecību?**

– Produkciju realizējam Zaļajos tirdziņos un uz vietās saimniecībā.

▶ 16. lpp.

Vislabākā reklāma ir pati produkcija

Vīna darītājs
Māris Brencis.

◀ 15.lpp.

Tirdzniecībai tiek veltītas aptuveni sešas stundas nedēļā. Uz tirdziņiem braucam ar savu automašīnu. Speciāli aprīkots transportlīdzeklis nav nepieciešams.

– **Cik tālu braucat, un vai tas ir izdevīgi?**

– Izbraukuma tirdzniecība notiek galvenokārt tepat vietējā Zaļajā tirdziņā Gulbenē. Ja braucam citur, dodamies apmēram 50 km rādiusā. Pārdodam produkciju arī uz vietas saimniecībā. Izbraukumos pastāv risks, ka produkciju var nenopirkt vai tās pietrūks, tāpēc labāk ir tirgot uz vietas. Viesiem tiek piedāvāta degustācija.

– **Kā iegūstat informāciju par iespējamām tirdzniecības vietām?**

– Šobrīd nav problēmu sameklēt vietu tirdzniecībai, ir dažādi Zaļie tirdziņi. Par tiem raksta gan avīzēs, gan internetā. Tā kā uzņēmums ir iesais-

tijies tūrisma aktivitātēs, informāciju iegūstam arī no tūrisma aģentūras. Daudzi, kas pabijuši saimniecībā, iesaka citiem, un cilvēki paši atbrauc.

Attīstība

– **Ar cik lieliem ieguldījumiem jārēķinās, lai uzsāktu šādu mājražošanu?**

– Ir vajadzīgi lieli ieguldījumi, lai sāktu ražot. Ja tagad plānotu sākt ražošanu, tad izvēlētos vairāk ieguldīt un izveidot lielāku ražotni, kas piemērota lielākiem apjomiem. Telpu sakārtošanā ir ieguldīti lieli līdzekļi, jo vīna darītavas ēka ir uzbūvēta no jauna. Viss tika darīts pašu spēkiem, ārējais finansējums netika piesaistīts. Tikai pagājušajā gadā startējām LEADER mājražotāju projektā un ar tā līdzfinansējumu, kā jau minēju, iegādājāmies augļu kalti.

– **Vai plānojat attīstīties?**

– Šobrīd neplānojam strauji attīstī-

ties, visu darīsim pamazām, savu iespēju robežās.

– **Kas jāzina tiem, kuri vēlas uzsākt nodarboties ar mājražošanu? Jūsu ieteikumi un padomi!**

– Mājražošanai vispirms ir jābūt sirds aicinājumam un tikai tad biznesam. Tas ir dzīvesveids, kas prasa gan laiku, gan naudu un lielu uzdrīkstēšanos stāties pretī izaicinājumam. Lai sāktu nodarboties ar mājražošanu, ir ļoti rūpīgi jāizvērtē savas iespējas un tikai tad jāsāk rīkoties. ■

Aija Supe, LLKC Gulbenes nodaļas
uzņēmējdarbības konsultante

Dace Millere, LLKC sabiedrisko
attiecību speciāliste

UZZIŅAI

LEADER ir saīsinājums no franču valodas vārdiem „Liaison entre actions de développement rural”, kas nozīmē – saiknes starp lauku attīstības darbībām.

LAUKU LAPA TAVĀ E-PASTĀ

Piedāvājam iespēju saņemt informatīvos izdevumus „Lauku Lapa” un „Zivju Lapa” Jūsu e-pastā! Lai pieteiktos izdevumu elektroniskai saņemšanai, sūtiet pieteikumu uz e-pastu: lauku.lapa@llkc.lv. Uz šo e-pastu varat sūtīt arī ieteikumus, kā mēs varētu pilnveidot „Lauku Lapu” un „Zivju Lapu”.

Pieteikumā jānorāda:

Vārds, uzvārds; iestādes nosaukums, kuru pārstāvat; e-pasta adrese, uz kuru vēlaties saņemt izdevumu.

Lauku Lapa

SAGATAVOTA
Latvijas Lauku konsultāciju
un izglītības centrā
Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018
tālr.: 63050220
Izdevumā D. Arbidāna, A.Siliņas, VAAD,
LLKC arhīva un publicitātes foto

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

